

מדד הקול הישראלי ינואר 2021

פרופ' תמר הרמן וד"ר אור ענבי

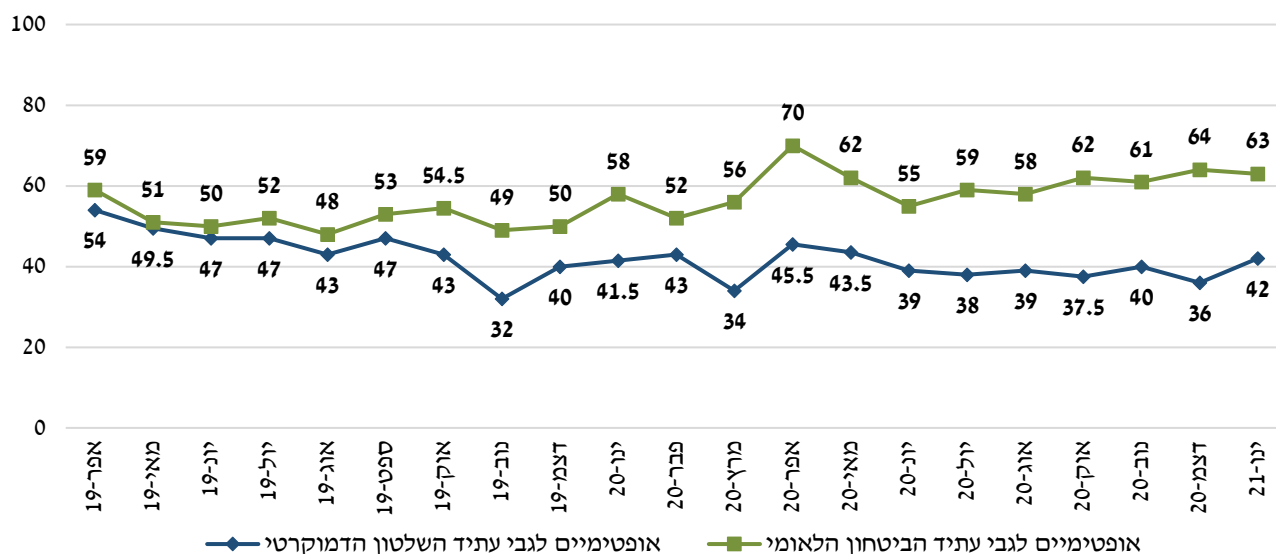
ממצאים עיקריים

- ❖ החודש נמדדה עלייה קלה בשיעור האופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בארץ, אלא שהיא לא ניכרה בכל המגזרים אלא התרכזה בציבורים הדתי לאומי והמסורתי-דתי.
- ❖ כמחצית הציבור היהודי והערבי עוקבים לפחות פעם ביום אחרי פרסומים בתקשורת הנוגעים לבחירות שבפתח.
- ❖ בהשוואה לעבר שיעור נמוך של ישראלים מעידים על עצמם שהם מדברים בתכיפות גדולה על נושאים פוליטיים עם חבריהם.
- ❖ רוב קטן של הציבור היהודי בטוח עבור איזו מפלגה יצביעו בבחירות הבאות. הבטוחים ביותר עבור מי יצביעו בבחירות הקרובות הם מצביעי המפלגות החרדיות והפחות בטוחים הם מצביעי מפלגות המרכז-שמאל. בציבור הערבי אי-הביטחון גבוה במידה ניכרת מאשר בציבור היהודי.
- ❖ מעל שליש מהציבור סבורים כי יש סיכוי גבוה שהבחירות הקרובות יהיו מלוות באלימות פוליטית קשה.
- ❖ רוב מי שמתכוונים להצביע בבחירות הקרובות ל"תקווה חדשה" בראשות גדעון סער הצביעו כחול לבן בבחירות הקודמות.
- ❖ בכלל הציבור השיעור הגבוה ביותר סבורים כי כוח האכיפה שהפעילה המשטרה כלפי החרדים בשל הפרת הנחיות הקורונה היה חלש מדי, ואולם בקרב החרדים רוב גדול סבורים כי הוא היה חזק מדי.
- ❖ רוב גדול בכלל הציבור (למעט החרדים) סבורים כי יש לנקוט צעדים משפטיים וכלכליים נגד גורמים חרדיים הנותנים הוראות בניגוד להנחיות המדינה למאבק בקורונה.
- ❖ כשליש בלבד בכלל הציבור נותנים הרבה או די הרבה אמון בראש הממשלה נתניהו בהקשר של תפקודו בנושא משבר הקורונה. האמון בשר האוצר כץ נמוך עוד יותר והוא קרוב לרבע בלבד.
- ❖ מערכת הבריאות זוכה לציון גבוה בציבור היהודי על תפקודה בהפעלת מבצע החיסון נגד הקורונה. הציון שנותן הציבור הערבי לקופות החולים בהקשר זה נמוך בהרבה.
- ❖ רוב – הן בציבור היהודי הן בציבור הערבי – סבורים כי מאמצי ההתקרבות של נתניהו לערבים אזרחי או שאינם ישראל אינם כנים. עם זאת בעוד הציבור היהודי חצוי בשאלה האם מנהיגי הציבור הערבי צריכים להיענות למאמצים אלה, בציבור הערבי יש רוב נגד התקרבות כזו.
- ❖ הרשימה המשותפת מקבלת ציונים נמוכים על תפקודה בשנתיים האחרונות הן בציבור היהודי הן בציבור הערבי ובאחרון - במיוחד בקבוצות הגיל הצעירות.

מצב הרוח הלאומי

לאחר כחצי שנה של ירידה מתונה באופטימיות לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי, החודש חלה עלייה של בשיעור האופטימיים (6%). רובה של העלייה נמדדה בקרב הציבורים הדתי לאומי והמסורתי-דתי. מדידות עתידיות יאפשרו לקבוע האם מדובר בתופעה "אמיתית" או במדידה חריגה.

אופטימיים לגבי עתיד הדמוקרטיה הישראלית ולגבי עתיד הביטחון הלאומי, אפריל 2019-ינואר 2021 (%)
(כלל המדגם)

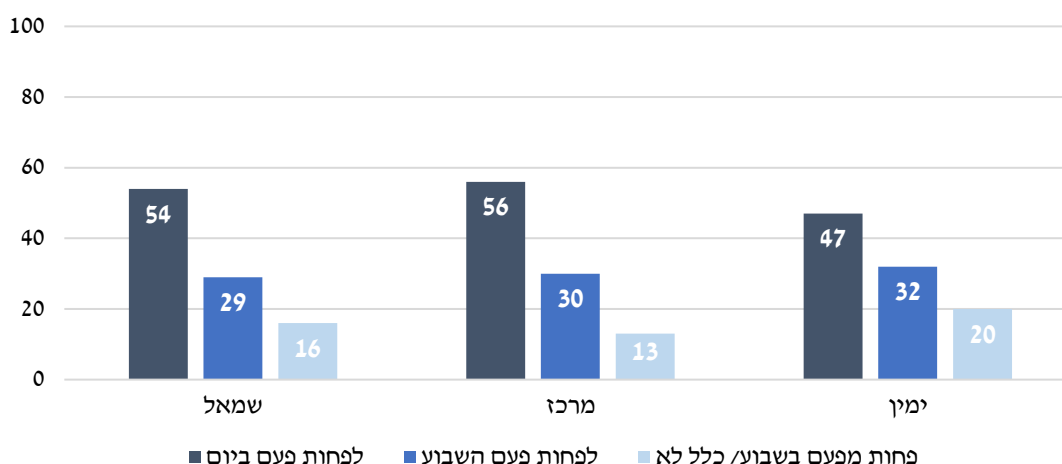

לקראת הבחירות

עניין בפרסומי תקשורת בנוגע לבחירות – כמחצית (48%) מהציבור בישראל עוקבים לפחות פעם ביום אחר הפרסומים בתקשורת בנוגע לבחירות. בציבור היהודי כמעט רבע עוקבים מספר פעמים ביום (23%), ושיעור דומה לפחות ביום (26%). בציבור הערבי תדירות המעקב אחרי הפרסומים בתקשורת בנוגע לבחירות דומה (23% כמה פעמים ביום, 22% לפחות פעם ביום).

הן הציבור הערבי והן בציבור היהודי שיעור הנשים העוקבות אחר פרסומים בתקשורת בנוגע לבחירות לפחות פעם אחת ביום נמוך שיעור הגברים (גברים יהודים 55.5% נשים יהודיות 42.5%; גברים ערבים 51% נשים ערביות 38%). בעניין זה לא נמצאו הבדלים גדולים בין שלושת המחנות הפוליטיים (יהודים).

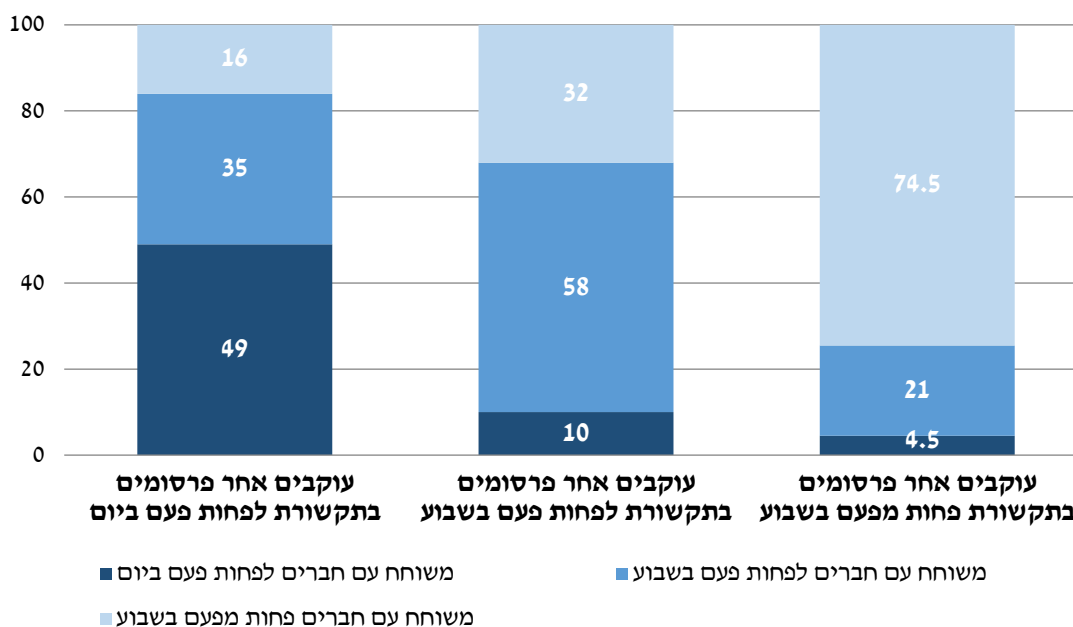
עוקבים אחר פרסומים בנושאים הקשורים בבחירות פעמים אחדות או לפחות פעם אחת ביום (%) , יהודים, לפי מחנות פוליטיים)

שיחות בנושאים פוליטיים – על רקע המעקב התקשורתי האינטנסיבי מעניינת המידה המוגבלת מאוד של השיחות עם אחרים על עניינים פוליטיים. גם לגבי תדירות השיחה עם חברים על נושאים פוליטיים – לא נמצאו הבדלים בין יהודים לערבים. ייתכן שהפער נובע מאי הרצון להיקלע לוויכוחים פוליטיים ברוח הימים האלה. גם מן ההיבט הזה אנשי המרכז עולים על שני המחנות האחרים, והם משוחחים בתכיפות גבוהה יותר עם חברים על נושאים פוליטיים.

מתברר שיש קשר בין העניין בתקשורת בנושא הבחירות לבין תכיפות השיחות בנושא זה: מבין העוקבים אחר הפרסומים בתקשורת לפחות פעם ביום כמחצית (49%) משוחחים עם חברים על נושאים פוליטיים באותה התדירות. מנגד, מבין אלה שעוקבים אחר הפרסומים בתקשורת לעיתים רחוקות (פחות מפעם בשבוע) רוב גדול (74.5%) ציינו כי הם גם משוחחים עם חבריהם על עניינים פוליטיים גם-כן לעיתים רחוקות.

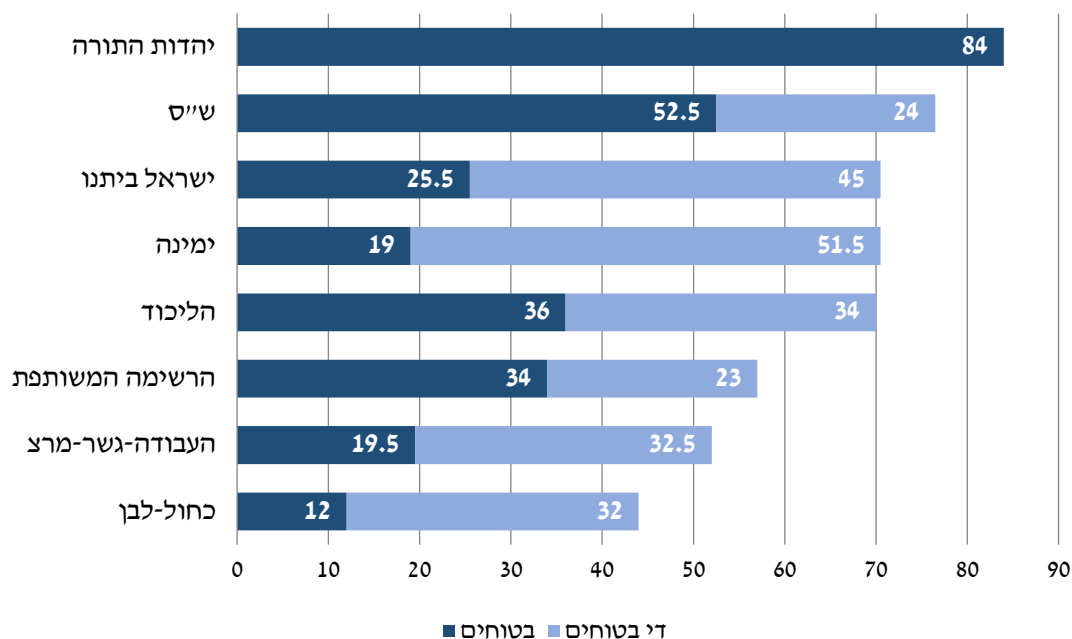
תדירות מעקב אחר נושאים פוליטיים בתקשורת לפי תדירות שיחה עם חברים בנושאים פוליטיים (%), (כלל המדגם)

ביטחון בהצבעה – רוב, אם כי לא גדול, בציבור היהודי כבר בטוח מאוד או די בטוח עבור איזו מפלגה יצביעו (58%). ההבדל בין המחנות הפוליטיים בעניין זה הוא גדול: בימין רוב מוצק בטוחים בהעדפתם האלקטורלית (69%) ואילו במרכז ובשמאל – פחות ממחצית כך (מרכז 41%, שמאל 45%). הבדל זה משקף מן הסתם את המצב היחסי של כל אחד מן המחנות בכל הנוגע לרשימות שתתחרנה בסופו של דבר בבחירות.

הביטחון בהעדפה האלקטורלית נמוך יותר בציבור הערבי: רק 42% בטוחים או די בטוחים לאיזו מפלגה יצביעו. בנוסף, 15% מהמרוואיינים הערבים ציינו כי לא יצביעו כלל, בהשוואה ל-3% מהיהודים שציינו זאת. פילוח לפי הצבעה בבחירות הקודמות מעלה כי במפלגות החרדיות הביטחון האלקטורלי הוא הגבוה ביותר ואילו במפלגות המרכז-שמאל והרשימה המשותפת הוא הנמוך ביותר.

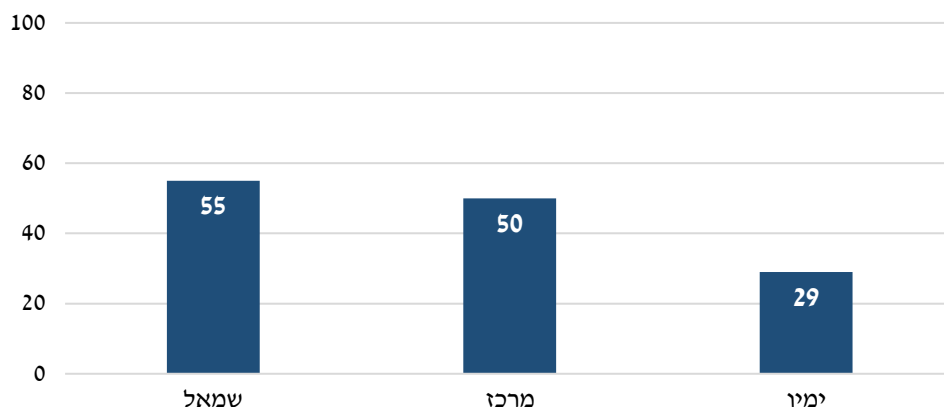
בטוחים או די בטוחים לאיזו מפלגה יצביעו בבחירות הקרובות (% כלל המדגם, לפי הצבעה בבחירות הקודמות)

פערים במידת הביטחון לאיזו מפלגה יצביעו קיימים גם בין גברים לנשים: 64% מהגברים היהודים בטוחים או די בטוחים למי יצביעו לעומת 53% מהנשים היהודיות; 49% מהגברים הערבים בטוחים או די בטוחים לאיזו מפלגה יצביעו לעומת 36% מהנשים הערביות.

חשש מאלימות בהקשר של הבחירות – מעל שליש (37%) מהציבור סבור כי יש סיכוי די גבוה או גבוה מאוד שבמהלך מערכת הבחירות יתרחשו בישראל מעשי אלימות פוליטית שיביאו לפגיעה או אפילו למוות, למול מחצית שסבורים כי הסיכוי לכך נמוך. בציבור היהודי ובציבור הערבי שיעור אלה החושבים כי יש סיכוי שבמהלך הבחירות ירחשו מעשי אלימות שיבוא לפגיעה או אף למוות – דומה.

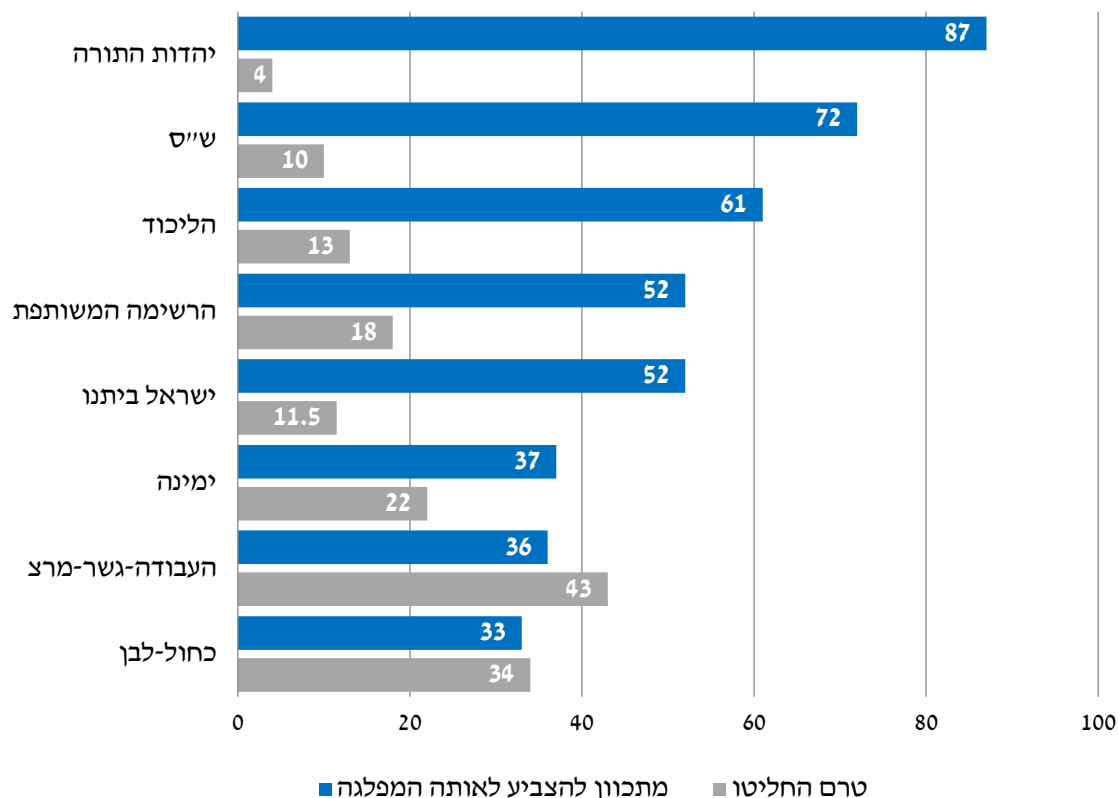
מעריכים שיש סיכוי גבוה מאוד או די גבוה שבמהלך מערכת הבחירות הנוכחית יתרחשו בישראל מעשי אלימות פוליטית, שיביאו לפגיעה או אפילו למוות (% יהודים, לפי מחנה פוליטי)

כוונות הצבעה – שאלנו הפעם לא רק על הצבעה בבחירות הקודמות אלא גם על כוונות הצבעה בעתיד, ומצאנו כי מבין מי שהצביעו למפלגות החרדיות רוב גדול ציינו כי יצביעו להן גם בבחירות הקרובות, (יהדות התורה- 87%; ש"ס 72%). כמו כן במפלגות אלה שיעור הבוחרים שטרם החליטו עבור איזו מפלגה להצביע הוא הקטן ביותר. גם בליכוד שיעור אלה שהצביעו בבחירות הקודמות למפלגה ומתכוונים להצביע לה גם

במרץ 2021 הוא גבוה יחסית (61%), ושיעור אלה שטרם החליטו – נמוך יחסית (13%). קצת מעל מחצית מקרב מצביעי הרשימה המשותפת ומצביעי ישראל ביתנו ציינו כי יצביעו להן גם בבחירות הקרובות. מקרב מצביעי ימינה בעבר 37% דיווחו שיחזרו להצביע עבור מפלגה זו כאשר 22% טרם החליטו. עבור שתי מפלגת המרכז-שמאל שעברו פיצולים מאז הבחירות הקודמות, העבודה-גשר-מרצ וכחול-לבן, רק כשליש ציינו כי הם מתכוונים להצביע להן בבחירות הקרובות ושיעור אלה שטרם החליטו גבוה מעט יותר.

מתכוונים להצביע בבחירות הקרובות לאותה מפלגה לה הצביעו בבחירות הקודמות ולא החליטו למי להצביע (% , כלל המדגם, לפי הצבעה בבחירות הקודמות ובבחירות הקרובות)¹

ומהיכן מגיעים המצביעים המתכוונים להצביע ליש עתיד בראשות יאיר לפיד ותקווה חדשה בראשות גדעון סער, שתי המפלגות המתחרות על הזכות להיות המפלגה השנייה בגודלה? 90% ממצביעי יש עתיד הצביעו בבחירות האחרונות למפלגת כחול-לבן; 56.5% מאלה שמתכוונים להצביע לתקווה חדשה הצביעו גם הם בבחירות האחרונות כחול-לבן, ו-19% נוספים הצביעו לליכוד.

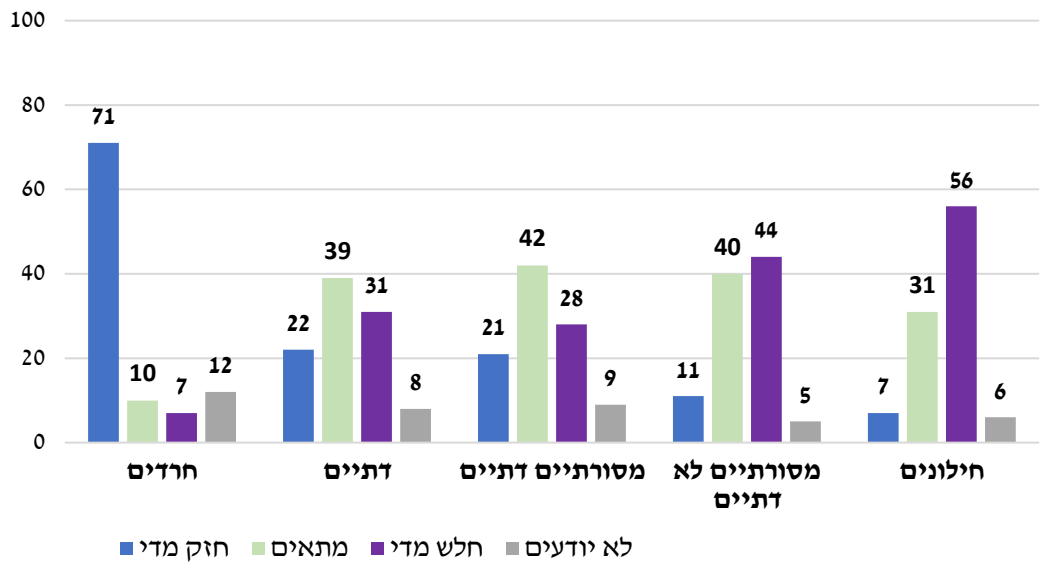
משבר הקורונה

הפעלת כוח האכיפה של המשטרה כלפי החרדים – השיעור הגבוה ביותר בציבור (41%) סבורים כי הכוח שהפעילה המשטרה נגד הפרת ההנחיות של המדינה בנושא הקורונה בקרב החרדים היה חלש מדי. כשליש סבורים שכוח היה מתאים ואילו כ-17% מעריכים שהוא היה חזק מדי.

פילוח הציבור היהודי לפי הגדרת עצמיות של דתיות מעלה הבדלים עצומים בין הקבוצות, כאשר בולט במיוחד הרוב הגדול של החרדים הסבורים כי הופעל נגדם כוח משטרתי חזק מדי והרוב של החילונים הסבורים כי הכוח שהפעילה המשטרה נגד החרדים היה חלש מדי.

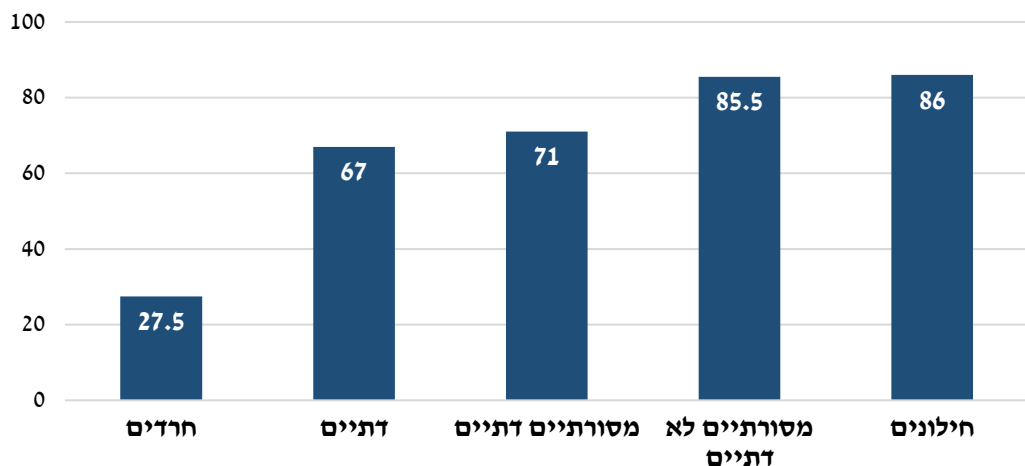
¹ העבודה-גשר-מרצ: מופיעים הנתונים של מי שמתכוון להצביע למפלגות העבודה ומרצ בבחירות הבאות; כחול-לבן: מופיעים הנתונים של מי שמתכוונים להצביע למפלגות כחול לבן ויש עתיד בבחירות הקרובות.

כוח האכיפה שהמשטרה הפעילה באזורים החרדיים נגד מוסדות חינוך שנפתחו בניגוד להוראות ואירועים כגון חתונות המוניות היה (% יהודים, לפי הגדרה עצמית של דתיות)

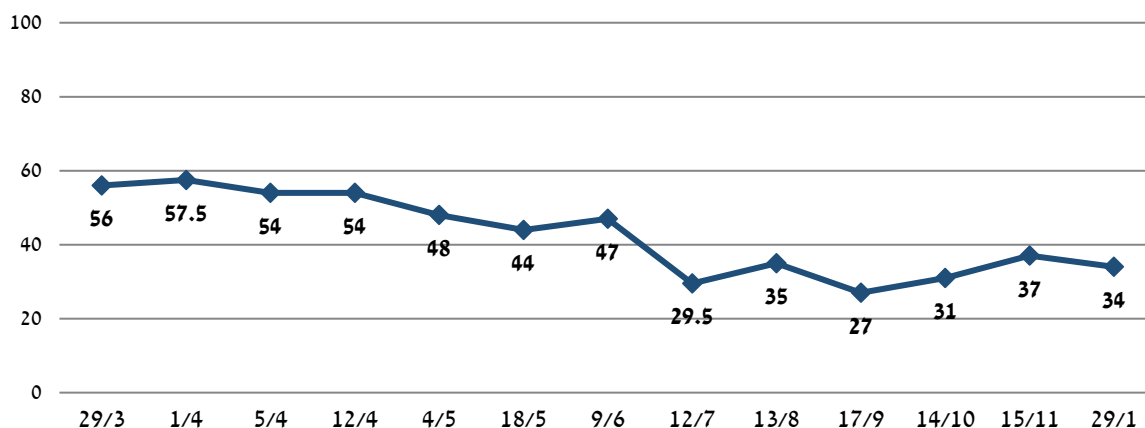
הטלת סנקציות על גורמים חרדיים בתגובה על מהלכים המנוגדים להנחיות הממשלה – שאלנו: "האם יש לנקוט צעדים משפטיים ותקציביים נגד גורמים חרדיים המוציאים הוראות והיתרים בניגוד להנחיות הממשלה למאבק במגפת הקורונה?" בקרב כלל הציבור כשלושה רבעים תומכים במהלך כזה, אבל ההבדלים בין הקבוצות לפי הגדרה עצמית של רמת דתיות (יהודים) הם, כצפוי, גדולים מאוד. בקרב החרדים רק מיעוט תומך בסנקציות כאלה שעה שבקרב הקבוצות האחרות, התמיכה בכך גבוהה בהרבה, למעשה בכולן יש רוב גדול הסבורים כי יש לנקוט צעדים כאלה גורמים חרדיים המוציאים הוראות והיתרים בניגוד להנחיות הממשלה למאבק במגפת הקורונה.

תמיכה בצעדים משפטיים ותקציביים נגד גורמים חרדיים המוציאים הוראות והיתרים בניגוד להנחיות הממשלה למאבק במגפת הקורונה (% יהודים, לפי הגדרה עצמית של רמת דתיות)

אמון במקבלי החלטות בהקשר של משבר הקורונה – 34% הביעו הפעם די הרבה או הרבה אמון בראש הממשלה נתניהו בהקשר למשבר הקורונה, ירידה קלה בהשוואה למדידה לפני חודשיים.

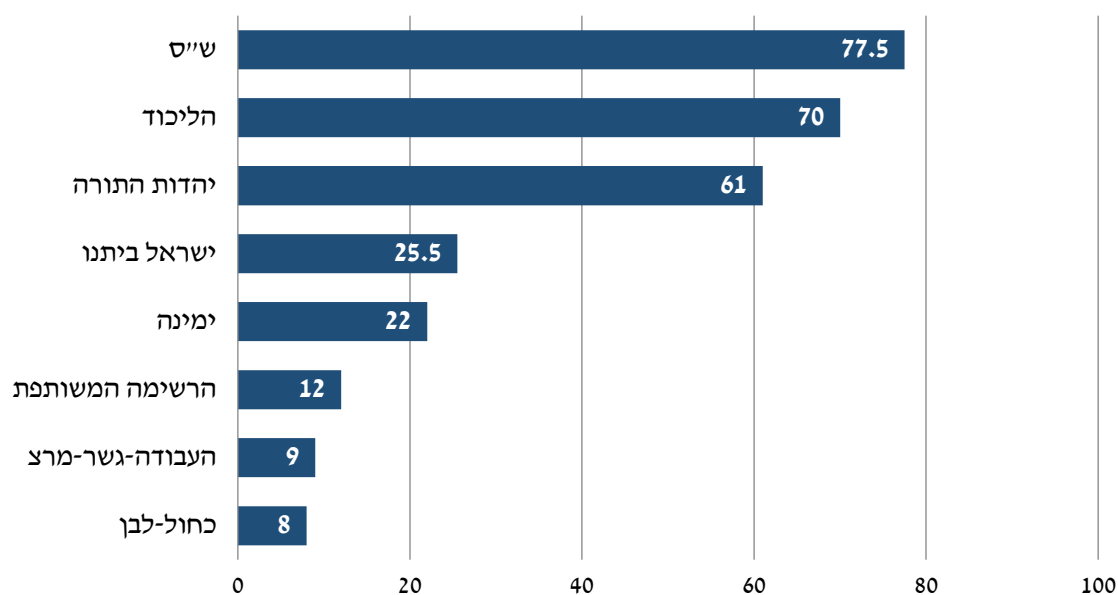
נותנים אמון בראש הממשלה נתניהו על תפקודו במשבר הקורונה (% כלל המדגם)

האמון בראש הממשלה בציבור היהודי גבוה בהרבה ממידת האמון בו בציבור הערבי (38% ו-17% בהתאמה), כאשר בשני המגזרים הירידה, בהשוואה למדידה הקודמת, דומה.

שוב, כצפוי, ההבדלים במידת האמון בראש הממשלה לפי הצבעה בבחירות הקודמות וכוונות הצבעה הם גדולים, וספק אם ניתן להבחין בין האמון בתחום המסוים הזה לבין האמון הכללי בו. ביטוי לכך ניתן לראות במידת האמון בנתניהו במפלגתו, הליכוד: 27% ממי שהצביעו לליכוד בבחירות הקודמות ציינו כי אין להם אמון בנתניהו. כאשר בוחנים את התשובות לאותה השאלה מול אלה המתכוונים להצביע לליכוד בבחירות הקרובות שיעור אלה שאין להם אמון בו נתניהו יורד ל-12.5%. יש מקום להניח כי אלה שהצביעו בבחירות האחרונות לליכוד ומתכוונים להצביע בבחירות הקרובות למפלגה אחרת, עושים זאת, בין היתר, על רקע אי האמון בו על תפקודו במהלך משבר הקורונה.

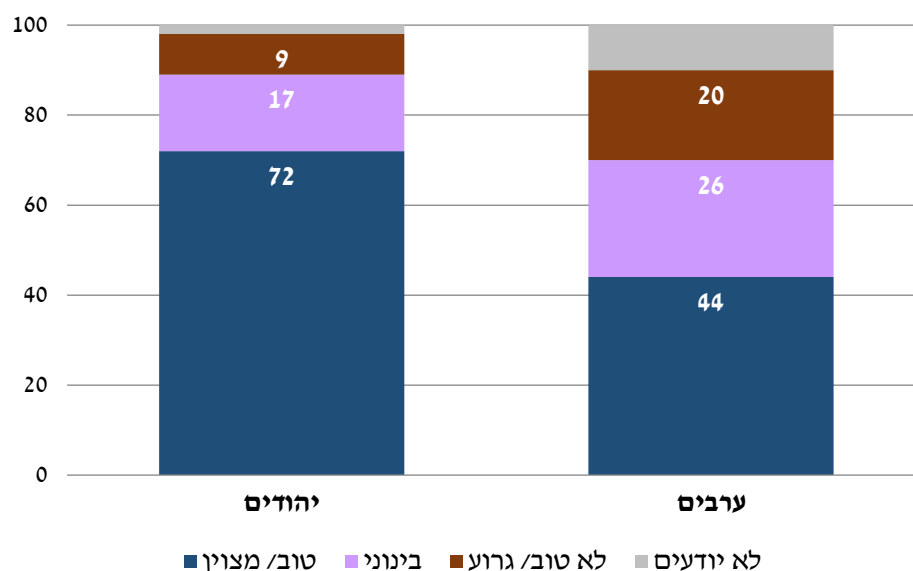
נותנים די הרבה או הרבה מאוד אמון בראש הממשלה נתניהו בהקשר למשבר הקורונה (% כלל המדגם, לפי הצבעה בבחירות הקודמות)

האמון בשר האוצר ישראל כץ בהקשר של משבר הקורונה הוא נמוך עוד יותר – רק 23% הביעו בו די או הרבה אמון. כך הדבר גם במחנה הפוליטי שאליו שייך השר: בעוד ראש הממשלה זוכה לרוב (53%) של נותני אמון בקרב הימין (יהודים), הרי ששר האוצר זוכה לאמון מועט בשלושת המחנות הפוליטיים: 5% בשמאל, 17% במרכז ו-32.5% בימין.

ציון למערכת הבריאות על ניהול מבצע החיסונים – בניגוד לאמון הנמוך במקבלי החלטות שבדקנו, מערכת הבריאות מקבלת ציונים גבוהים מאוד באשר לאופן הביצוע של מבצע החיסונים, שליש נותנים למערכת הבריאות ציון מצוין ועוד שליש ציון טוב. רק 11% נותנים למערכת הבריאות ציון לא טוב עד גרוע על ניהול מבצע החיסונים. ממצא מעניין אם כי לא מפתיע הוא כי הציון לו זוכה מערכת הבריאות בציבור הערבי נמוך בהרבה.

”איזה ציון היית נותן למערכת הבריאות על הניהול של מבצע החיסונים, על סולם שבין 1-גרוע ל-5=מצוין?” (%, יהודים וערבים)

נתניהו והציבור הערבי

כנות מאמצי ההתקרבות של נתניהו

רוב גדול בציבור היהודי ובציבור הערבי (70%-ו-66%, בהתאמה) אינם מאמינים כי מאמצי ההתקרבות האחרונים של נתניהו אל הציבור הערבי הם כנים. פילוח לפי הצבעה בבחירות הקודמות מראה כי אפילו בקרב מי שהצביעו ליכוד בבחירות הקודמות כמחצית מפקפקים בכנות מהלכי ההתקרבות הללו, לא כל שכן בקרב מצביעי המפלגות האחרות.

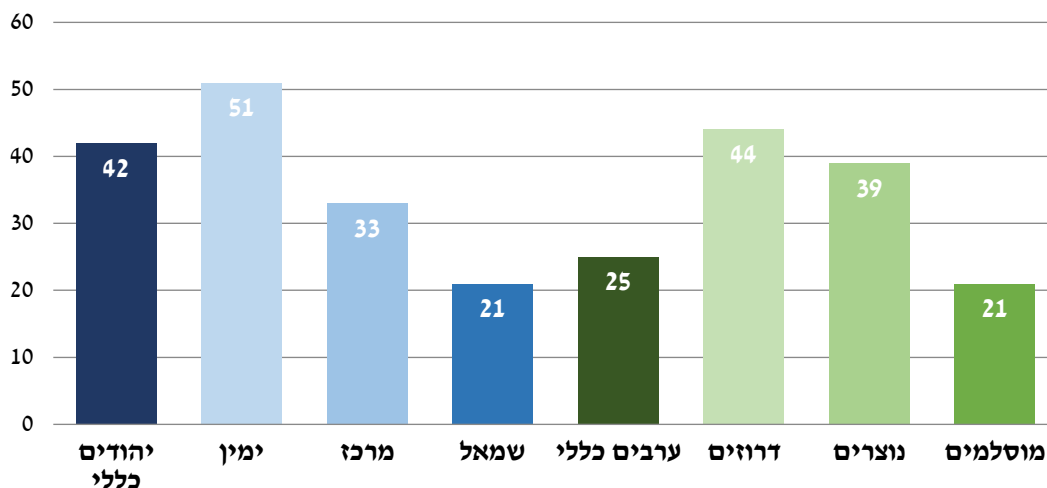
שיתוף פעולה של מנהיגי הציבור הערבי עם נתניהו

למרות הסקפטיות הרווחת כאמור לגבי כנות מאמצי ההתקרבות של נתניהו לציבור הערבי הציבור היהודי חצוי בשאלה האם על מנהיגי הציבור הערבי לשתף עמו פעולה: 42% בטוחים או חושבים שכן וכמספר הזה בדיוק בטוחים או חושבים שלא. מנגד, רוב הציבור הערבי (56%) חושב או בטוח שמנהיגי הציבור הערבי לא צריכים לשתף פעולה עם ראש הממשלה, ורק רבע חושבים או בטוחים שכן.

פילוח תשובות היהודים לשאלה זו לפי מחנה פוליטי מראים כי כמחצית מהימין, לעומת מיעוט במרכז ובשמאל, תומכים בשיתוף פעולה כזה, כנראה משום שהם רואים בכך ראשיתה של לגיטימציה פוליטית של

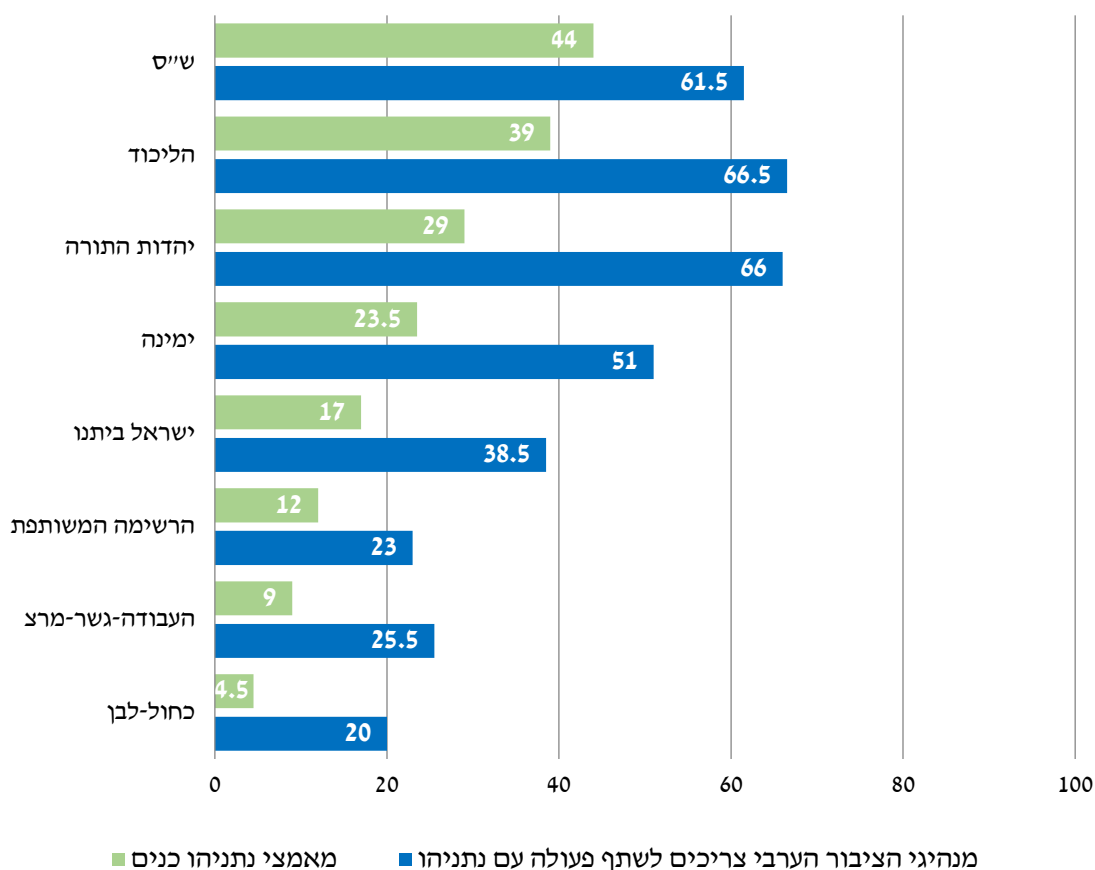
הציבור הערבי כשותפים פוטנציאליים. בציבור הערבי המהלך זוכה לתמיכה רבה יותר בקרב הדרוזים והנוצרים מאשר בקרב המוסלמים.

סבורים כי מנהיגי הציבור הערבי צריכים לשקול בחיוב לשתף פעולה עם נתניהו בעקבות מאמציו להתקרב אליהם בזמן האחרון (% , יהודים וערבים)

פילוח התשובות לשתי השאלות לפי הצבעה בבחירות האחרונות מעלה כי בכל המפלגות רק מיעוט חושבים כי מאמציו של נתניהו להתקרב לציבור הערבי הם כנים. אפילו בקרב מצביעי הליכוד פחות מ-40% חושבים שהמאמצים הללו הם כנים. עם זאת, רק בארבע מפלגות, כולן מהימין (ליכוד, ש"ס, יהדות התורה וימינה) יש רוב לחושבים כי ראשי הציבור הערבי צריכים להיענות למאמצי ההתקרבות של ראש הממשלה.

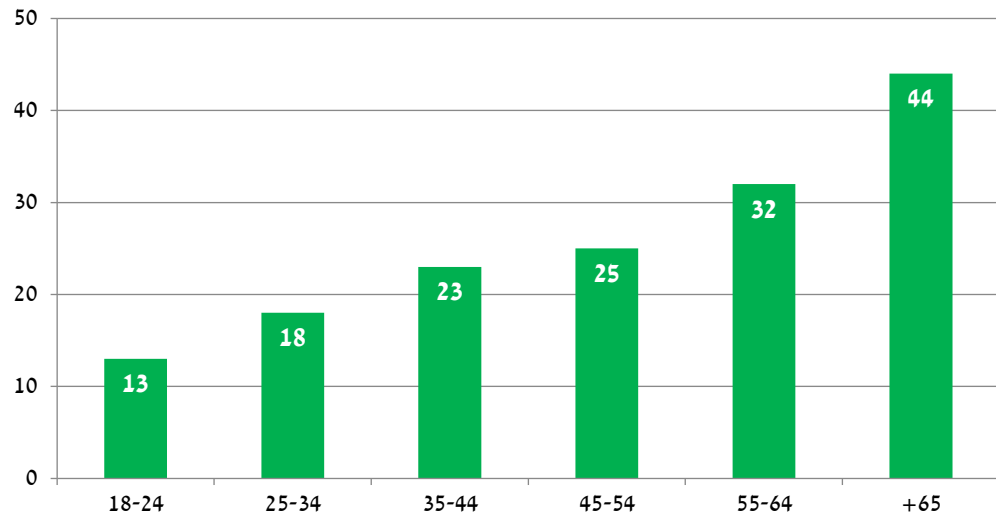
חושבים או בטוחים שמאמצי ההתקרבות של נתניהו לציבור הערבי כנים וחושבים שמנהיגי הציבור הערבי צריכים לשקול בחיוב לשתף פעולה עם נתניהו (% , כלל המדגם, לפי הצבעה בבחירות האחרונות)

איך מתפקדת הרשימה המשותפת?

הציבור הישראלי נותן לרשימה המשותפת ציון גרוע על תפקודה בשנתיים האחרונות, רק 7.5% סבורים כי תפקודה טוב או מצוין, לעומת 53% הסבורים כי תפקודה לא טוב או גרוע. האכזבה מתפקודה של הרשימה המשותפת בשנתיים האחרונות היא בעיקר בקרב הציבור הערבי הצעיר.

ציון טוב או מצוין לתפקוד הרשימה המשותפת בשנתיים האחרונות (% ערבים, לפי גיל)

מדד הקול הישראלי ינואר 2021 נערך על-ידי מרכז ויטרכי לחקר דעת קהל והמדיניות במכון הישראלי לדמוקרטיה. בסקר, שנערך באינטרנט ובטלפון (השלמות של קבוצות שאינן מיוצגות כראוי במרשתת) בין התאריכים 25-29/1/2021, רואיינו 605 איש ואשה בשפה העברית ו-300 בשפה הערבית, המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם ±3.32% ברמת ביטחון של 95%. עבודת השדה בוצעה על ידי מכון מדגם. לקובץ הנתונים המלא ראו:

<https://dataisrael.idi.org.il>